

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

4 Quo loco & tempore Christum adorauerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Leo Papa.
Cyprian.
Chrysoſt.
Greg. Nyſſ.
Iſidor.
Ruperts.

Theodoret.
Ancyran.

Hieronym.
Iſai. 15.

Numer. 23.

Obiectio
Pſal. 71.

Pſal. 67.

Pſal. 71.

Iſai. 43. & 45.
Hieronym.

Reſponſio

Regio Tharſis
ſua.

Theodoret.
Ruſſin.
Auguſt.
Incognit.
Orig.
Chryſoſt.

Saba regio
ſua.

minem. Atque ita Sacramenti omnis est consummata cognitio, in homine mortis, in Deo resurrectionis, in Rege iudicij: Similia vere leguntur in Leone, Cypriano, & Chryſoſtomo, & Gregorio Nyſſeno oratio. de ſancta Chriſti Natiuitate. In ſecondo libro, de allegorijs noui teſtamenti in principio, & Ruperto libro ſecondo in Matthæ. in principio, qui ſentiunt eas rationes myſticas fuiſſe ab iſtis Magis intellectas, & intentas ad profitendam veram fidem, quam de Chriſti diuinitate, ac humanitate habebant. Quod expreſſius docuit Theodorus Ancyranus, oratione de Natiuitate Chriſti, habita in Concilio Ephemino, tom. 6. appendice 5. capite 2. Addi poteſt in confirmationem conſuſionis, ex Hieronymo Iſai. 15. quod licet Balaam oriundus fuerit ex Meſopotamia: illud tamen vaticinium, orietur ſtella ex Iacob, non in Meſopotamia, ſed in Arabia protulit. Illuc enim à Rege Moab vocatus fuerat, vt conſtat ex Numer. 23. Moab autem, inquit Hieronymus, prouincia eſt in Arabia. Fateor tamen Hieronymum non explicare illam eſſe Arabiam Felicem.

Sed obijci poteſt, quia in illo eodem Pſalm. 71. dicitur, coram illo procedent Aethiopes, & inimici eius terram lingent, Reges Tharſis, & Inſule munera offerent. & Pſalm. 67. dicitur, Aethiopia proueniet manus eius Deo: Sed Tharſis eſt in India Orientali: Aethiopia verò longè ab Arabia diſtat. Et confirmatur, nam vbi in illo Pſalm. 71. dicitur, Reges Arabum, & Saba, illud Saba in Hebræo per Samech ſcribitur, quomodo regionè Aethiopiæ ſignificat, vt ex Iſai. 43. & 45. colligitur, & ibi Hieronymus indicat in poſteriori capite. Confirmatur ſecundo, quia Arabia potiùs eſt meridionalis, quàm Orientalis, vnde Regina Saba, Regina Auſtri appellatur.

Ad primum de nomine Tharſis ſeponderetur ex Hieronym. 3. tom. Epift. 133. ad Marcel. & Iſai. 2. illud nomen æquiuocum eſſe, & interdum ſignificare Indiæ regionem: interdum verò iſpum mare: & hoc poſteriori modo ſumitur in prædicto Pſalm. vt Reges Tharſis dicantur, qui regnant in inſulis maris, ſive hoc generatim intelligatur, ſive ſpecialiter de inſulis maris, ſeu ſinus Perſici, cui forteſſe aliquis horum Magorum dominabatur. De nomine autem Aethiopiæ omnes Sancti intelligunt ea voce per metaphoram ſignificari omnem Eccleſiam ex gentibus congregandam, quia peccatis deſormis, ac nigra erat, ſed per Chriſtum erat pulchritudinem confequutura & Iſraeliticum populum præuentura. Ita exponunt Theodoretus, Ruſſinus, Auguſtinus, Incognitus, & alij dicto Pſalmo, 67 & 71. & Origen. homilia. 1. in Cantica, Chryſoſtomus homil. prima ex varijs in Matth. Neq; obſtat, quod illud verbum gentium conuerſionem generatim ſignificet, quia (vt ſupra dixi) hæc expoſitio alteram non excludit, præſertim quod potuit prius prædici vniuerſalis conuerſio gentium, & poſtea in particulari initium, & primitiæ illius conuerſionis deſignari, vt prædicti Sancti etiam exponunt.

Ad primam confirmationem, incertum eſt illud, quod aſſumitur: nam Hieronymus quæſtion. Hæbraicis in Genef. & Iſai. 43. indicat Saba per Samech ſcriptam Arabiæ regionem ſignificare: Vnde forteſſe ſcriptum per vnã literam, ſcilicet, Schin, ſignificat vniuerſam Arabiam, ſcriptum verò per aham literam Samech, ſpeciale aliquam prouinciam, vel regionem eius. Vnde in hoc Pſalmo. 71. vbi nos legimus, Reges Arabum, & Saba, Hebræi legunt Reges Saba, & Saba, primum per Schin, & ſecundum per Samech. Quod ſi forteſſe eſt aliud Saba in Aethiopia, cuius nomen ibi poſitum eſt. Reſponderetur, non omnia quæ ibi prædicta ſunt, ad Magorum aduentum pertinere: neq; oportere, vt omnia ſtatim initio natiuitatis Chriſti fuerint impleta. Quod vero potiùs Reges Arabiæ, quàm Aethiopiæ initium

A huic conuerſioni daturi eſſent, & prophetia Iſaiæ confirmauit, apud quem nullus dubitat, quin Saba Arabiam ſignificet, & euentus ipſe probauit.

Vnde ad ſecundam confirmationem reſpondetur, eam rectè concludere hos Magos non fuiſſe Aethiopes. Nam Aethiopia omnino eſt Auſtralis: propter quod aliqui exiſtimant, & indicat Origen. ſuprà, Reginam Auſtri, ex Saba Aethiopia veniſſe. At verò Arabia, quamuis nonnihil ad Auſtrum declinet, Orienti tamen vicinior eſt. Vnde Tacitus lib. 5. Hiſtor. Iudæam à parte Orientali dicit ſpectare Arabiam, quod maximè verum eſſe cenſetur, ſi hiemalis ſolſtitij ratio habeatur.

Origeni
Tacitus

SECTIO IV.

Quo loco, & tempore, Magi Chriſtum adorauerint.

PRIMò de loco in quo Magi Chriſtum inuenèrunt, omnes ferè Patres conueniunt illum fuiſſe Bethlehem. Quia Matthæ. 2. ſatis apertè indicatur, in illis verbis. Et mittens eos in Bethlehem dixit, Ite, & adiunctis illis. Qui cum auდიſſent Regem, abierunt, vt in Bethlehem ſtella duce. Vique dum veniens ſtaret ſupra vbi erat puer. Diſſenſio tamen eſt, in quo loco Bethlemico, & inuenierint, & adorauerint Magi Chriſtum. Nonnulli enim exiſtimant, locum illum non fuiſſe ſpeluncam, ſeu ſtabulum, in quo Chriſtus natus fuerat: ſed domum aliquam oppidi Bethlehem, fundati forteſſe in verbo illo Matth. 2. Et intrantes domum, inueniunt puerum. Ita docet Epiphani. libr. 2. contra hærefes in 51. Ingreſſi, inquit, in domum, inueniunt puerum cum Maria, non amplius in præſepi, non amplius in ſpelunca, ſed in domo. Exiſtimat enim Epiphanius Magos non poſt decimum tertium à natiuitate diem: ſed poſt duos annos Chriſtum adoraffe, & idè conſequenter rectè opinatur, non in ſpelunca, ſed in aliqua alia domo eum inueniſſe.

Matth. 2.

Matth. 2.
Epiphani.

Verior tamen, ac communior ſententia eſt, eodem loco fuiſſe Chriſtum adoratum à Magis, quò fuit natus. Ita docet Hieronymus Epistol. 18. & 27. Hic demonſtratur à ſtella, hic adoratus à Magis. Chryſoſtomus homilia ſexta, in Matth. In præſepi, inquit, & tugurio. Idem ſignificat homil. prima ex varijs in Matth. & orat. de ſancto Philogonio paulò poſt medium. Accurrunt, inquit, vt illum videant in præſepi iacentem, Gregor. Nyſ. orat. de ſancta Chriſti natiuitate. Regem in ſpelunca latentem non ignorauerunt. Cyprian. de ſtella, & Magis. In loco humili, & ſupellectile vili Rex Regum, & Dominus dominantium inuenitur, cognoscitur, adoratur. Idem indicat Theodorus Ancyranus, ſuprà dicta oratione de natiuitate, & optimè Euthym. Matth. 2. dicens de Euangelifta. Tugurium hic domum appellat, quod Lucas diuerſorium dixit, domus enim erat, quod vnicuique inhabitaretur. Et eadem ſententia frequens eſt apud ſanctos Patres, Leonem, Auguſtinum, Fulgentiũ, & Eufeſebium Emiſſenſem, Bernardum, & reliquos in concionibus de Epiphania. Vnde Nicephor. lib. 1. Hiſtor. cap. 13. hanc ſententiam certiorẽ eſſe dicit Et conſtat, quia Beata Virgo non diſceſſit à loco partus vſque ad Purificationem: oſtendemus autem hoc myſterium ante purificationem contigiſſe, Deinde qua ratione negat Epiphanius inueniẽt eſſe Chriſtum in præſepi, poſſet negare inueniẽt eſſe in Bethlehem, vt ſtatim commodius argumentabimur, quia hæc quæſtio ex alia de tempore pendet.

Chriſtus in
præſepi ad
oratus à
Magis.

Greg. Nyſ.
Cyprian.

Theod. An-
cyran.

Leo Papa.
Auguſt.
Fulgent.
Eufeb. Emiſ.
Bernard.
Nicephoru.

Secundò ergo de tempore adorationis Magorum quod ad menſem, & diem attinet, ſuppono accidiffe ſexta die Ianuarij, de qua re ſommodior diſputandi locus incidet infra quæſt. 38. Tota ergo hoc loco diſputatio eſt de anno, quo poſt Chriſti natiuitatem hoc myſterium peractum fuit. Nam idem Epiphanius loco ſupra citato, & libr. 1. hæreſi. 30. verſus finè, docet Chriſtum adoratum fuiſſe à Magis biennio poſt.

Epiph.

poſt.

Obiectio.

Responsio.

Euseb.

Matth. 2.

Ammon. Alexand. Nicoph. Albin. Anselm. August. Iuano.

Aristot. Philostrat.

Prima responsio ad Euodamem.

Epiphani. Augustin.

Chrysostr.

Theoph. Nicophor.

post suam Natiuitatem. Fundatur, quoniam Herodes iussit interfici infantes à bimatu, & infra secundum tempus, quod exquisierat à Magis. Signum igitur est eos peruenisse Ierusalem, biennio postquam stellam Christum natum ostendentem inspexerant. Quod si obijcias, quia iuxta hanc sententiam, non inuenisset Magi Christum in Bethlehem, nam Euangelista dicit, statim post Virginis Purificationem reuersos esse parentes Christi in Nazareth ciuitatem suam. Respondet Epiphanius, ob venerationem Natiuitatis Christi solitos fuisse Deiparam, & Ioseph redire singulis annis Bethlehem, & ita contigisse, vt ibi inuenirentur à Magis, non quidem in spelunca; sed in domo aliqua (vt Euangelista significat.) Quia in alijs annis non concurrebat tanta hominum frequentia, venientium, vt describerentur iuxta Cæsaris edictum, que fuit occasio, vt in nocte Natiuitatis Virgo & Ioseph non ad domum aliquam, sed ad speluncam diuerterent. Huius sententiæ videtur etiam esse Eusebius in Chronico. Nam eodem anno videtur ponere, & aduentum Magorum, & occisionem Innocentium: quod videtur potissimum huius sententiæ fundamentum. Quia verisimile est Herodem non distulisse tanto tempore Innocentium eadem: sed statim, ac intellexit se fuisse illum à Magis, illam exequutioni mandasse.

Nihilominus communior sententia, ac verisimilior est. Magos peruenisse Bethlehem decimo tertio die post Christum natum. Quod aliquantulum indicat Matth. dicens, *Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iuda, ecce Magi ab Oriente venerunt.* Deinde hæc videtur esse communis traditio, & sensus Ecclesiæ, quam supponunt omnes Patres supra citati: qui dicunt Christum inuentum esse à Magis in diuersorio, quod non fuisset credibile, si post duos annos Magi aduenissent. Ita scribit Ammonius Alexand. in harmonia quatuor Euangeliorum. Nicephor. libro. 1. cap. 13. & Albinus de diuinis officijs cap. de Epiphania, & Anselm. Matth. 2. Vnde eleganter Augustin. serm. 2. de Epiphania. *In præsepi tunc iacebat, & Magos ab Oriente ducebat, abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in celo, vt agnitus in celo manifestaretur in stabulo.* Tertio, quia, vt venirent ex Arabia, vsque Bethlehem, non indigebant tanto temporis spatio: distat enim trecentis ab summum leucis, quas decem diebus perficere poterunt. Præsertim cum Itai. 60. indicetur, eos in dromedarijs fuisse venturos. Quod obiter confirmat hos Magos venisse ex Arabia, in qua hi cameli procreantur, qui dromedarij dicuntur: hoc autem animal velocissimum est, teste Arist. libr. 9. de hist. animal. cap. vltimo, & Philostratus in vita Apollonij ait, conficere vno die mille stadia, id est, quadraginta leucas.

Ad fundamentum Epiphaniij respondent aliqui stellam apparuisse Magis biennio ante Natiuitatem Christi. Ita docet Augustinus, & ex eodem fundamento id colligit serm. 7. de Epiphania, cum enim dixisset Magos venisse paucis diebus à Natiuitate Christi transactis, subdit in celo vidisse stellam, non ante paucos dies, sed ante ferme biennium, sicut inquirenti Herodi patefecerunt. Vnde à bimatu, & infra, secundum tempus, vt scriptum est, quod inquisierat à Magis. In eadem sententia est Chrysostr. hom. 7. in Matt. quamuis non dicat ante biennium, sed ante multum tempus stellam apparuisse. In imperfecto autem Matth. hom. 2. dicitur, Magos iter egisse per biennium præcedente stella: non explicatur autem, illud an biennium præcesserit, vel subsecutum fuerit Christi Natiuitatē, ex ijs vero, que inferius dicuntur, colligi potest præcessisse, cum asseratur Magos inuenisse Christum in præsepi. Atque idem plane sentit Theophylact. Matth. 2. & Nicephor. libr. 1. Histor. cap. 13.

Ceterum hæc sententia difficilis creditu est. Primo, quia (vt contra Epiphanium argumentabamur) non potuerunt Magi tantum tempus in via conficere:

A nec verisimile est eos post visam stellam profectio- nem distulisse: nec oportuit illis stellam apparere ante tempus ad illud iter agendum necessarium, præsertim quia Spiritus Sancti gratia nescit tarda motum. Deinde cum pertenerunt Ierusalem, non inquirebant de Rege nascituro: sed iam nato dicentes. *Vbi est, qui natus est rex Iudeorum,* & addunt, *Vidimus enim stellam eius,* id est, regis nati, ergo stella statim, ac illis apparuit, indicauit illis non nasciturum, sed natum. Vnde Aug. ser. 4. de Epiphani. *Eo, inquit, die quo natus est Christus, illi stellam in Oriente viderunt, & quem natum indicabat, agnouerunt, & ex illo die ad hunc diem occurrerunt.* Idem indicat Leo Papa, sermo. 1. de Epiphania, in illis verbis. *Max ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est omnibus nasci.* Tribus igitur Magis in regione Orientis stella noue claritatis apparuit, & sermo. 2. dicens, *simul Magos per stellam, & Pastores per Angelos ortum Domini didicisse.* & Fulgentius sermo. de Epiphania sic loquitur. *Hæc stella nunquam ante apparuit, quia nunc eam puer iste creauit, & à Magis ad se venientibus præciam deputauit.* Atque ad eundem modum loquuntur cæteri Patres, qui de Epiphania scribunt. Et hanc sententiæ magis videtur probare D. Thom. hic art. 6. ad 3.

Ad fundamentum ergo Epiphaniij responsio vulgaris est (quam ibidem D. Tho. refert) Herodem non occidisse infantes ante biennium transactum, quia Romam eo tempore vocatus fuit, eò quod à filijs suis apud Cæsarem fuerat accusatus: neque eo anno vsque ad sequentem redire potuit. Sed hoc non solum est incertum: verum etiam antiquis historijs parum consentaneum. Eusebius enim libro. 1. histor. cap. 3. post Innocentium mortem, indicat Herodem domesticis calamitatibus, ac seditionibus fuisse afflictum.

Aliter respondet Aug. 2. lib. de consensu Euangelist. cap. 11. his verbis. *Omitto dicere, quot, & quantis occupationibus regia cura distendi poterit, & per plurimos dies ab illa intentione, vel auerti omnino, vel impodiri.* Et in illo toto capite varias huius dilationis causas, & occasiones excogitat, que sine dubio accidere poterunt. Non tamē existimo, necessarium concedere Herodem per biennium distulisse Innocentium eadem: habemus quidem ex Luca non occidisse illos intra primum, vel fortasse etiam intra secundum mensem. Nam prius Virgo præsentauit filium in templo, & deinde descendit cum Ioseph Nazareth, & verisimile est ibi aliquo tempore habitasse, priusquam admoniti ab Angelo in Egyptum discederent, post quem discessum teste Matthæo mors Innocentium sequuta est. Intercessit ergo aliquod tempus à reditu Magorum, vsque ad mortem Innocentium, fortasse, non fuit tantum duorum mensium, sed plurium: tum propter coniecturas Augustini: tum etiam quia verisimile est, priusquam tam immane facinus Herodes aggrediretur, omnem adhibuisse diligentiam, vt conquisitos Magos ad se reuocaret. Quamquam autem statim intra paucos menses infantes occidi iusserit, fecit tamen vt interficeretur omnes à bimatu, & infra, non quia existimaret stellam ante duos annos apparuisse Magis: sed præ nimio timore, & ob maiorem certitudinem, & securitatem. Quod recte docuit Chrysostr. hom. 7. his verbis. *Quod à biennio, & infra interfecit, ne miremur, si quidem pavor, & furor, maioris securitatis, & certitudinis causa etiam tempus profert, ne quisquam eius ætatis & forte potissimum, propter quem alij inserimuntur, effugiat.* Addi etiam potest (quod hic D. Tho. ex Aug. refert) timuisse Herodem, ne cui snydera famulabatur, speciem suam pauld supra, vel infra ætatem transformaret. Addo denique, quamquam Herodes à Magis didicisset tempus apparitionis stellæ: non tamē potuisse ab eis discere an eodem die, quo stella apparuit, natus fuerit puer, nec ne, & ideò, vt quod intendebat, certius assequeretur, interficere eos curauisse infantes,

Stella Magis non apparuit ante Christi natiuitatem

August.

Leo Papa. Fulgent. D. Thom.

Secunda Responsio.

Euseb.

Veritas Responsio.

Infantes innocentes quo tempore ab Herode raturerunt

Chrysostr.

D. Thom.

etiam natos aliquo tempore ante apparitionē stellæ, cuius signum est, quia etiam alios necandos iussit, quos post ortam stellam natos esse certo comperiebat. Et hoc modo interpretor verbum illud Evangelistæ, à bimatu & infra, secundum tempus, quod exquieserat à Magis: quia scilicet considerato tempore ortus stellæ, humana quadam astutia arbitratus est intra tempus illud Redemptoris natiuitatem contigisse. Ex dictis in hac sectione obiter colligitur (si vera sunt, quæ supra de die Natiuitatis Christi diximus) hanc adorationem Magorum die veneris contigisse, quia Christus ortus fuit die dominica, & à Magis adoratus fuit eodem anno post tredecim dies. Neque obstat, quod in quibusdam decretis, quæ post sextam Synodum habentur in 3. tom. Con. & illi tribuuntur, in 8. eorum significatur, hanc diem fuisse dominicam. Nam (si attende legatur) non dicit diē dominicā Christum adoratum fuisse à Magis: sed illis stellam refulsisse, quod verum est. Quia (vt diximus) illis apparuit in die Natiuitatis Christi. Aliud vero ibi dicitur, ex quo posset nonnullum sumi argumentum, scilicet baptismum Christi accidisse die dominica: dicemus autem infra, hoc & illud mysterium in eadem die facta fuisse. Sed est facilis responsio. Fuerunt enim in eodem die mensis, id est, sexto Ianuarij, qui non semper est idem hebdomadæ dies; vt per se constat.

Adoratio
Magorum die
veneris con-
tingit.

Obiectio.

Responsio

SECTIO V.

Quæ fuerit stella, quæ Magis apparuit, & quomodo moueretur, ac eos auerteret.

DE stella, quæ Magis apparuit, concursus est omnium sententia, non fuisse aliquam ex celestibus. Ita docet D. Tho. hic art. 7. Vbi plures rationes adducit sumptas ex Chryso. hom. 6. in Matth. quas Damascen. lib. 2. cap. 7. his breuioribus verbis complectitur. Sydus, quod Magis apparuit, non ex illis erat, quæ in ipso mundi ortu condita sunt. Id quod ex eo liquido perspicitur, quod ea nunc ab Ortū ad Occasum, nunc à Septentrione ad Austrum progrediebatur, nunc delitescibat, nunc seferius aperiebat, id quod à siderum ordine, & naturæ adiserepat. Et eandem prius docuerat Basiliius homilia de humana Christi generatione. Et eadem est sententia Origenis libr. 1. contra Celsum non longè à fine. Quam optime confirmat Augustin. libr. 2. cont. Faust. capit. 5. & serm. 3. de Epiphania, Fulgentius in serm. de Epiphania. Leo item Papa serm. 3. de Epiphania nouum sydus illud appellat. Quæ sententia (vt August. docte indicauit) solum probabilior est, non certa. Nam rationes illæ ex motu eius desumptæ non omnino cogunt. Nam licet illa esset ex stellis celestibus, tuberī poterat nato Christo relinquere, quod agebat, & ad Christum manifestandum descendere, nouoque modo, & inusitato moueri. Sed licet hoc diuina potentia facere potuerit: id tamen, quod facilius est, & pauciora miracula, minoremque immutationem ordinis vniuersi requirit, fecisse credendum est: multo autem facilius fuit nouam stellam concedere, quam ex cælo diuelleret, & vacuum illum locum relinquere, aut cælum ad illum replendum rarefacere, aut nouo, & inusitato corpore illum replere, ac rursus stellam, suo peracto ministerio illuc reducere. Adde stellam hæc, quæ Magis apparuit (vt Leo Papa. inquit serm. 1. & 3. de Epiphania) illustriorem, ac pulchriorem cæteris syderibus fuisse. Quod etiam docuit Ignatius epist. 14. ad Ephes. & Chryso. supra, qui probat eluxisse plusquam solem, quia lucebat in die, hoc autem (vt ipse rectè argumentatur) non poterat stellis celestibus naturaliter cōuenire, cum ab ipso sole lumen accipiant, oportuit ergo, vt Deus illi lumen adderet: eadem autē facilitate potuit nouam stellam creare. Difficultas vero superest, cuius naturæ fuerit illa

Stella, quæ
Magis ap-
paruit, non
fuit ex cele-
stibus
D. Thom.
Chryso.
Damasc.

Basil.

Origen.

August.

Fulgent.
Leo. Papa

Stella à Ma-
gis visa ce-
lestis illustri-
oribus syderi-
bus
Leo Papa
Ignat.
Chryso.

Stella. In qua in primis certum existimo illam fuisse naturæ corporeæ, id est, verum corpus lucidum, & illuminans. Itaque neque fuit aliquid speciei tantum apparen- tis, seu phantasticum, quia Euangelium aperte significat fuisse stellam exterioribus sensibus obiectam, atque lucentem: neque etiam fuit lux aliqua quasi subsistens, & per se separata: tum quia non est necesse hoc nouum miraculum sine necessitate fingere: tum etiam, quia stella significat corpus aliquod, & non tantum accidens. Et hinc fit illam stellam, ex materia, & forma substantiali fuisse compositam: hoc enim (vt supponimus) cōnaturale est omni corpori: & habuisse præterea lucem, quæ accidens est corporis illuminantis, quale illud fuisse, & nomen ipsum stelle probat, & minus: quomodo enim dux viæ esse posset, nisi illuminando? Ex qua autē materia confecerit, qualis etiam eius forma fuerit, & quale lumen, valde incertum est.

Primum enim inquiri potest, an illa materia fuerit celestis, vel inferioris ordinis. Primum enim videtur nomen stelle suadere, quod significat corpus aliud celeste: Scriptura autem proprie intelligenda est, si cōmodè potest. Vnde fere omnes sancti supra citati hoc vocant celestem signum, seu à cælo datum. In contrarium vero est, quia non fuit necessarium aliquid nouum ex nihilo creari. Item quia oportuisset post illud breue tempus, vel stellam illam annihilari, vel cælo postea affigi, vt tumque autem absurdum est.

Quare verisimilius videtur fuisse ex materia ærea seu elementari procreata, vt sentit Abul. Matra 2. D. Thom. hic art. 7. ad 1. & hoc significant Patres, quando dicunt illam non fuisse celestem stellam. Non enim solum intelligunt non fuisse ex numero celestium astrorum: sed etiam non fuisse illius ordinis, & naturæ. Et hoc ipsum significare voluit Origenes dicto lib. 1. contra Celsum, cum dixit illam esse ad similitudinem Comete. Non enim intelligit fuisse eiusdem rationis, quoad splendorem, & motum, sed solum quoad materiam, ex qua facta est. Nec nomē stelle obstat: tum quia sæpè in Scriptura nominatur res, prout exterius apparet, seu prout vulgo nominatur: tum etiam, quia interdum nomē stelle in Scriptura cometas significat, seu corpora lucida in aère apparentia, sicut & ipse aer interdum cælum appellatur.

Deinde inquiri potest, qualis fuerit forma, & species huius stellæ, an fuerit forma alicuius corporis simplicis, vel mixti, atque ita perfecta, vt ei fuerit cōnaturalis totus ille splendor, & lux. In quibus, si diuinare licet, dicendum est in primis fuisse tale illud corpus, vt ei fuerit cōnaturalis illa lux. Quia hoc non repugnat: imò tam facile fieri poterat virtute diuina, sicut in præternaturali subiecto, & alias prior effectus perfectior est, magisque diuinam sapientiam & Christi maiestatem demonstrans. Hinc vero probabile sit, corpus illud fuisse mixtum aliquod perfectum, quia non fuit corpus celeste (vt diximus) neque aliquod ex elementis, sunt enim valde imperfecta corpora, & nulli eorum tantum lumen cōnaturale est: præter hæc autem non dantur alia corpora simplicia.

Rursus de ipsa luce talis stellæ inquiri potest, quanta fuerit. Nam (quod ad essentiam spectat) verisimile est fuisse eiusdem rationis cum reliquis: de intentione vero Patres citati significant fuisse sole splendidiorem, vt patet ex Ignatio, Chryso. Damasc. & alijs supra citatis, qui omnes inde argumentum sumunt, quod in meridie luceret, Ecclesia in hymnis Epiphaniæ canit, Quem stellæ, quæ solū radiū vincit, decoret, ac lumine.

Nilominus tamen non existimo necessarium, vt habuerit lucem intensiorem & maiorem luce solis, quia difficile creditur est perfectiorē lucem esse cōnaturalem alicui inferiori corpori, aut datam esse à Deo sine necessitate. Vt enim in meridie luce-

ret, &

Stella à Ma-
gis visa vere
corporea, &
lucida.

Dubium. 1.

Responsio.
Materia stel-
la à Magis
visa qualis

Origenes.

Dubium. 2.

Responsio.

Dubium. 3.

Responsio.
Lux stelle à
Magis visa
quanta.